

Visie opleiding Klinisch Psycholoog Kind en Jeugd

De klinisch psycholoog Kind en Jeugd

De klinisch psycholoog Kind en Jeugd (KP K&J) beschikt over een specialistische deskundigheid op het gebied van de diagnostiek en behandeling wanneer problemen in het dagelijks functioneren worden ervaren waardoor de ontwikkeling en de kwaliteit van leven ernstig worden bedreigd. Kenmerkend voor deze specialistische deskundigheid is het vermogen om in diagnostiek, indicatiestelling en behandeling kennis vanuit meerdere theoretische disciplines en invalshoeken en met betrekking tot meerdere gebieden van het individuele functioneren van een kind of jongere en van de context (gezin, school) waarin hij of zij leeft te combineren. De Klinisch Psycholoog met het expertisegebied Kind en jeugd heeft zich in het bijzonder bekwaamd in de ontwikkelingsfase van 0-23 jaar.

De KP K&J beschikt daarnaast over deskundigheid op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en de incorporatie daarvan in het professioneel handelen. Hierdoor is de KP K&J niet alleen in staat wetenschappelijk gefundeerde kennis toe te passen, maar ook een bijdrage te leveren aan zorginnovatie en de ontwikkeling van nieuwe wetenschappelijke kennis van theorieën en methoden met betrekking tot diagnostiek en behandeling. De KP K&J is

De klinisch psycholoog Kind en Jeugd (KP K&J) beschikt over een specialistische deskundigheid in de leeftijdscategorie vroege jeugd tot en met jong volwassenen.

vaak actief als leidinggevende of supervisor en volgt de ontwikkelingen in de zorg en de wetenschap op de voet.

De KP K&J is, kortom, een academisch werkende hulpverlener met leidinggevende kwaliteiten die in staat is het eigen klinisch handelen te innoveren middels reflectie en voortdurende oriëntatie op optimalisering van kwaliteit van klinisch handelen van zichzelf en het team waar hij of zij deel van uitmaakt en zo bijdraagt aan het verbeteren van de kwaliteit van de zorg.

Kenmerken van de opleiding tot KP K&J

De opleiding van de KP K&J bouwt voort op het voortraject van de bachelor en de klinische master tijdens de opleiding psychologie of pedagogische wetenschappen. In de basisberoepsopleiding tot GZ psycholoog worden de bouwstenen ontwikkeld om zelfstandig diagnostiek en behandeling te kunnen uitvoeren. In de specialistische opleiding staat de integratie van deze bouwstenen centraal bij het diagnosticeren en behandelen van complexe zorgvragen. Van bachelor tot en met specialisatie en na afloop van de specialisatie in de levenslange bij- en nascholing zijn er verschillende leerlijnen te onderscheiden.

De **leerlijn van de diagnostiek en indicatiestelling** betreft allereerst de kennis over gezond en pathologisch gedrag, denken en emotie. Daarnaast betreft het ook de kennis over de diagnostische methoden en middelen, waarbij men leert deze in te zetten voor het toetsen van hypothesen vanuit verschillende theoretische perspectieven en met name het perspectief van de ontwikkeling van 0-23. Deze kennis kan de professional pas toepassen als ook de vaardigheden zijn ontwikkeld om diagnostisch te handelen middels interview, observatie en testen, waarbij de situatie wordt gecreëerd dat bepaald gedrag, denken of emotie in beeld wordt gebracht. Vervolgens dient men te leren de opbrengst van het diagnostisch proces via integratie om te zetten in een specifieke indicatie voor behandeling. Hierbij hoort de vaardigheid om de indicatiestelling te onderbouwen en te communiceren in gesprek en in geschreven woord.

De **leerlijn behandeling** betreft de kennis over theorieën en methoden van behandeling en de effectiviteit ervan in relatie tot specifieke psychopathologie, waarbij de professional in staat moet zijn om in toenemende mate maatwerk te leveren in de indicatiestelling en behandeling en de effectiviteit van

De opleiding bouwt voort op het voortraject van de bachelor en de klinische master tijdens de opleiding psychologie of pedagogische wetenschappen.

de interventie te interpreteren in relatie tot het beoogde doel. In de opleiding is in hoge mate aandacht voor het toepassen van de kennis over behandeling in therapeutische vaardigheden.

De **leerlijn professionaliteit** is relevant voor zowel diagnostiek als behandeling, waarbij geldt dat de interactie tussen professional en cliënt/cliëntsysteem bewust en doelmatig gehanteerd moet kunnen worden door de professional om diagnostiek en behandeling optimaal te kunnen benutten voor analyse en interventie ten behoeve van kwaliteit van leven van de cliënt. Het is dan ook expliciet een doelstelling van de opleiding tot KP K&J dat deze in staat is om tijdens de interactie met de cliënt, vanuit de expliciteerbare kennis van verschillende theoretische kaders, op basis van de onderkenning van de gezonde en pathologische kenmerken en de interactie – tijdens de interactie - een besluit te kunnen nemen over het beïnvloeden van de interactie ten behoeve van het welzijn van de cliënt. Deze vaardigheid veronderstelt sensitiviteit en het vermogen tot het dynamisch en kritisch kunnen toepassen van kennis en vaardigheden in de complexiteit van de interactie met de cliënt en zijn of haar omgeving. Daarnaast is voortdurende kritische reflectie op het eigen professioneel handelen van belang en het kunnen expliciteren van de daarin gemaakte keuzes ten behoeve van evaluatie en adaptatie.

In de **leerlijn management en professionele ontwikkeling** staat de persoonlijke ontwikkeling centraal bij het ontwikkelen van leiderschap en bij het nemen van verantwoordelijkheid in het sturen van teams binnen een organisatie, het maken van (behandel)keuzes en het ontwikkelen van beleid. Hiervoor is kennis van wet en regelgeving binnen verschillende zorgsectoren noodzakelijk en kennis van de economische drijfveren en mechanismen in de zorg. Daarnaast hoort in deze leerlijn ook de vaardigheid van lesgeven en superviseren.

In de **leerlijn wetenschappelijk denken en handelen** (wetenschap) gaat het om de vaardigheid het wetenschappelijk denkkader te kunnen inzetten voor innovatie en ontwikkeling. Het gaat dan niet alleen om het interpreteren van opbrengsten van wetenschappelijk onderzoek voor de klinische praktijk, maar het gaat ook om het kunnen inzetten van wetenschappelijke methoden voor innovatie. Daarbij wordt binnen deze leerlijn geïllustreerd dat bij het klinisch handelen de principes van wetenschappelijk werken voortdurend worden toegepast. Niet alleen in het hypothese toetsend denken en handelen, maar ook in het zoeken naar evidentie voor het handelen of het inzetten van methoden om dit te verwerven. Het wetenschappelijk denken is een belangrijk onderdeel van de kernidentiteit van de professional die in het klinisch handelen steeds het hypothese toetsend denken zal hanteren en

Een voortdurende kritische reflectie op het eigen professioneel handelen is van belang.

Het wetenschappelijk denkkader kunnen inzetten voor innovatie en ontwikkeling.

zich zeer bewust is van het 'wegen' van uitspraken in relatie tot de bestaande evidentie, validiteit en betrouwbaarheid van de uitspraken.

In de specialistische opleiding bouwt men voort op de bouwstenen van kennis en vaardigheden met betrekking tot de bovenstaande leerlijnen die in de vooropleiding zijn aangereikt.

De KP K&J opleiding heeft niet tot doel om alle theorieën en methoden uitputtend te behandelen, maar wil de GIOS leren hoe kennis voortdurend verworven dient te worden en welke attitude en vaardigheden nodig zijn om adaptief te zijn tijdens het klinisch werk en daarmee de groei van kennis blijvend te stimuleren door voortdurend gericht te zijn op leren. Het aanleren en toepassen van de klinische vaardigheden van reflectie, hypothese ontwikkeling, toetsing, analyse en integratie staan centraal in het leerproces om complexiteit in hulpvraag en psychopathologie te leren hanteren.

De kennisoverdracht in de opleiding is dus meer exemplarisch en gericht op het leren van zelfstandige verdieping, dan allesomvattend. De vaardigheidsontwikkeling is uitdagend en grensverleggend, gericht op adaptatie en maatwerk en het kunnen hanteren van complexiteit.

Leren hoe kennis voortdurend verworven dient te worden.

De inrichting van de opleiding & ontwikkeling van de opleiding

De inrichting van de opleiding past bij de bovenstaande visie. In de basisblokken diagnostiek en behandeling worden de belangrijkste kaders aangereikt en verdiept ten opzichte van de basisopleiding. In de leeftijdsblokken worden beelden behandeld die zich met name verhouden tot de betreffende leeftijd, als illustratie van het omgaan met zorgvragen en psychopathologie. In de leeftijdsblokken is veel aandacht voor vaardigheden die specifiek zijn voor het optimaal benutten van de interactie tussen hulpverlener en cliënt in die specifieke leeftijdscategorie. Vanuit de kennis over de ontwikkeling in een bepaalde leeftijdsfase dient de psycholoog verschillende manieren van interactie te kunnen inzetten, afhankelijk van leeftijd en ontwikkelingsniveau.

In de KP K&J worden generieke diagnostiek en behandel competenties onderwezen, die worden verbijzonderd voor verschillende leeftijdsfasen en voor verschillende mogelijke verstoringen van de ontwikkeling.

De KP K&J specialist denkt zeer ontwikkelingsgericht en is zich steeds bewust van de ontwikkelingsfase waarin de cliënt zich bevindt en welke dysfunctie en disharmonie zich via de psychopathologie mogelijk laat zien.

De generieke competenties van de KP K&J specialist zijn het einddoel van de opleiding en die worden zodanig onderwezen dat zij in meerdere contexten en naar aanleiding van verschillende zorgvragen inzetbaar zijn.

In schema ziet de opleiding er als volgt uit:

1. kaders van diagnostiek en behandeling
2. diagnostiek en behandeling (met kennis van leeftijdsfase en psychopathologie):
 - a. In relatie tot ouderschap
 - b. In relatie tot de baby en peuter tijd (infancy)
 - c. In relatie tot de kindertijd (schoolleeftijd)
 - d. In relatie tot de adolescentie en de jonge volwassenheid
3. Professionaliteit: benutten van interpersoonlijke relatie
4. Management en professionele ontwikkeling
5. Wetenschappelijk werken en handelen

De KP K&J opleiding richt zich met name op complexe vraagstukken waarbij transdiagnostisch denken en werken centraal staat. Er is veel aandacht voor overdracht van specialistische kennis en vaardigheden ten aanzien van ernstige regulatieproblemen en op het domein van crisis, trauma en complexe gezinnen.

De KP K&J opleiding wil de specialisten toerusten om in een diversiteit van zorgcontexten complexe diagnostiek en behandeling toe te kunnen passen. De klinisch psycholoog Kind & Jeugd is daarnaast in staat de inzichten in complexe problematiek te vertalen naar preventieve beschermende interventies.

De klinisch psycholoog Kind & Jeugd is opgeleid vanuit een ontwikkelingsperspectief dat behulpzaam is in het duiden van problematiek, ook op de volwassenleeftijd. De klinisch psycholoog Kind & Jeugd is gericht op het bevorderen van het welzijn van het kind, maar betreft daarbij ook de ouders, de andere gezinsleden en de overige opvoedingscontexten van het kind, zoals de school. De klinisch psycholoog Kind & Jeugd is dan ook niet alleen vaardig in het omgaan met complexe vraagstukken, maar ook in het omgaan met het complexe systeem (inclusief ouders, school, etc.) rond (de zorg voor) het kind.

Samenvattend is de opleiding primair gericht op het ontwikkelen van specialistische competenties tot kennisvermeerdering en vaardigheidsontwikkeling in het domein van de zorg voor kinderen, adolescenten en jong volwassenen met psychische problematiek. Levenslang leren wordt ondersteund door

De generieke competenties van de KP K&J specialist zijn het einddoel van de opleiding.

De opleiding richt zich met name op complexe vraagstukken waarbij transdiagnostisch denken en werken centraal staat.

een academische houding en aanpak in het klinisch werk en door kritische reflectie. De specialistische opleiding bouwt voort op basiskennis en voorziet in exemplarisch onderwijs over kennis en vaardigheden rond diagnostiek en behandeling in alle leeftijdsfasen en vanuit verschillende perspectieven en theoretische kaders. Daarnaast wordt leiderschap ontwikkeld en kennis overgedragen over het functioneren van de zorgsector.

De ontwikkeling wordt getoetst om het didactisch proces te begeleiden en de deelnemer van feedback te voorzien over de eigen ontwikkeling.

Hoofdopleider Prof. dr. Hanna Swaab

Vastgesteld door het bestuur van de Stichting BoPP Midden Nederland,
12 januari 2023.

**Levenslang
leren door een
academische
houding en
zelfreflectie.**